

Nejvyšší soud

prostřednictvím

Městského soudu
v Praze

ke sp. zn. 10 T 10/2021

Podle § 265d odst. 1 písm. a) trestního řádu a ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 trestního řádu podávám v neprospěch obviněného

Ing. V. H., nar. *** v T., trvale bytem T., J. W., toho času ve výkonu trestu odnětí svobody,

dovolání

proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 10. 2023 sp. zn. 10 To 66/2023, kterým byla podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu zamítnuta stížnost státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze podaná proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 7. 2023 sp. zn. 10 T 10/2021, jímž bylo podle § 231 odst. 1 trestního řádu za použití § 223 odst. 2 trestního řádu a § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu rozhodnuto o zastavení trestního stíhání obviněného,

a to z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. f) trestního řádu, neboť napadeným usnesením byl zamítnut řádný opravný prostředek proti usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. c) trestního řádu, přestože v řízení mu předcházejícím bylo rozhodnuto o zastavení trestního stíhání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí.

Odůvodnění:

1. Městský soud v Praze původně projednával ve věci vedené pod sp. zn. 10 T 6/2019 trestnou činnost celkem tří osob, mimo jiné i obviněného Ing. V. H. Konkrétně trestná činnost tohoto obviněného spočívala zjednodušeně řečeno v tom, že v měsících březnu a květnu roku 2012 jako znalec jmenovaný rozhodnutím Krajského soudu v Ústí na Labem ze dne 26. 10. 1999 č. j. Spr 5669/99 pro obor ekonomika, odvětví ceny a odhady nemovitostí, ve dvou případech úmyslně podal hrubě zkreslené znalecké posudky, ve kterých byla stanovena obvyklá tržní cena oceňovaných nemovitostí výrazně neodpovídající ceně skutečné, čímž umožnil dalším spoluobviněným osobám žádajícím o úvěr podvést třetí osobu. Tím se v tomto projednávaném případě podílel na způsobení škody trestným činem úvěrového podvodu, která v celkovém souhrnu přesáhla 58 milionů Kč. Zatímco

v případě zbylých dvou spoluobviněných P. K. a Ing. D. Š., MBA¹, kterých se toto dovolání netýká, bylo v rámci trestního řízení vedeného nadále pod sp. zn. 10 T 6/2019 rozhodováno o jejich vině a trestu², věc obviněného Ing. V. H. byla vyloučena k samostatnému projednání pod sp. zn. 10 T 10/2021. Městský soud v Praze následně rozhodl ohledně jeho osoby usnesením ze dne 3. 7. 2023 tak, že podle § 231 odst. 1 trestního řádu za použití § 223 odst. 2 trestního řádu a z důvodu uvedeného v § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu jeho trestní stíhání pro zločiny křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku, ve znění účinném do 31. 1. 2019, a účastenství na zločinech úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 6 písm. a) trestního zákoníku spáchané formou pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku zastavil. Své rozhodnutí odůvodnil tak, že trest, k němuž může trestní stíhání vést, je zcela bez významu vedle trestu, který pro jiný trestný čin již byl obviněnému uložen. V tomto směru odkázal konkrétně na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 4. 2022 sp. zn. 49 T 6/2019 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 2. 2023 sp. zn. 3 To 98/2022. Oním trestem, jehož dřívější uložení uvedenými rozsudky mělo odůvodnit zastavení trestního stíhání obviněného, byl společný souhrnný trest, konkrétně trest odnětí svobody v trvání 8 let, pro jehož výkon byl obviněný podle § 56 odst. 3 trestního zákoníku zařazen do věznice s ostrahou, peněžitý trest v celkové výměře 500.000 Kč, sestávající ze 100 denních sazeb po 5.000 Kč, a dále trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu znalecké činnosti v oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady, zvláštní specializace oceňování nemovitostí, na dobu 9 let. K tomu lze doplnit, že tento trest byl obviněnému uložen za povahově shodnou trestnou činnost, která byla také obdobným způsobem právně kvalifikována, přičemž v aktuálně projednávané trestní věci, k níž se vztahuje toto dovolání, přicházelo v úvahu ukládání souhrnného trestu.³

2. Státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze podal proti tomuto usnesení Městského soudu v Praze o zastavení trestního stíhání stížnost, tu však Vrchní soud v Praze nyní napadeným usnesením ze dne 3. 10. 2023 sp. zn. 10 To 66/2023 zamítl podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu jako nedůvodnou. Ztotožnil se přitom s úvahami Městského soudu v Praze, které dále rozvedl.

3. Z odůvodnění usnesení obou soudů, která na sebe argumentačně navazují, vyplývá závěr, že další sankcionování obviněného Ing. V. H. již není třeba. Soudy v této souvislosti akcentovaly, že pokud by bylo vedeno pouze jedno společné řízení o všech trestných činech tohoto obviněného, pak by bylo akceptovatelné uložení úhrnného trestu odnětí svobody v horní polovině zákonné trestní sazby, která činí 5 až 10 let.

¹ U prvního z nich se jednalo o účastníka – pomocníka na úvěrovém podvodu, jehož hlavním pachatelem byl spoluobviněný J. K. [tento ještě v průběhu přípravného řízení zemřel a jeho trestní stíhání bylo usnesením státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 15. 8. 2018 sp. zn. VZV 29/2018 zastaveno podle § 172 odst. 1 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. e) trestního řádu], druhý pak byl hlavním pachatelem dalšího úvěrového podvodu.

² Obviněný Ing. D. Š., MBA, byl rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 5. 4. 2023 sp. zn. 10 T 6/2019 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 11. 2023 sp. zn. 10 To 62/2023 pravomocně uznán vinným a byl mu uložen trest, obviněný P. K. byl posledně uvedeným rozsudkem Vrchního soudu v Praze zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu.

³ Respektive by se jednalo o společný souhrnný trest (za předpokladu dovození, že veškeré skutky kvalifikované jako zločin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku, ve znění účinném do 31. 1. 2019, tvoří pokračování ve smyslu § 116 trestního zákoníku).

Pravomocně uložený trest odnětí svobody v trvání 8 let spojený s přímým výkonem v kombinaci s peněžitým trestem a trestem zákazu činnosti tudíž označily za přiměřený, a to i s ohledem na povahu a závažnost spáchaných trestných činů. V naznačeném směru současně zohlednily, že obviněný v minulosti žil řádným životem, není recidivistou, přičemž je pozitivně hodnocen i z výkonu trestu. Stranou pozornosti soudů nezůstala ani výše celkové škody způsobené nyní projednávanými dvěma skutky, která byla ve svém souhrnu (šlo zhruba o 58 milionů Kč) nižší než v původní trestní věci (tam se jednalo přibližně o 194 milionů Kč), jejíž pravomocné odsouzení založilo důvody aktuálně posuzovaného zastavení trestního stíhání. Stížnostní vrchní soud současně odmítl úvahy státního zástupce o eventuálním využití postupu podle § 43 odst. 1 věty první za středníkem trestního zákoníku, která soudu dává možnost v případě vícečinného souběhu většího počtu trestných činů uložit trest odnětí svobody v rámci trestní sazby, jejíž horní hranice se zvyšuje o jednu třetinu. V rámci odůvodnění svého usnesení sp. zn. 10 To 66/2023 současně odcitoval podstatnou část dřívějšího rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 5 To 48/2023, kde rozhodoval o stížnosti státního zástupce podané v jiné trestní věci téhož obviněného.⁴ Postup Městského soudu v Praze, tedy zastavení trestního stíhání obviněného Ing. V. H. z důvodu uvedeného v § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu, pak stížnostní vrchní soud označil za správný, přičemž podanému řádnému oprávněnému prostředku státního zástupce nevyhověl.

4. S předmětnými usneseními Vrchního soudu v Praze a Městského soudu v Praze a jejich argumenty, jež našly svůj odraz v pravomocném zastavení trestního stíhání obviněného Ing. V. H., se však nelze ztotožnit.

5. Podle § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu lze trestní stíhání zastavit, je-li trest, k němuž může trestní stíhání vést, zcela bez významu vedle trestu, který již byl obviněnému pro jiný čin uložen nebo který ho podle očekávání postihne. Aplikace tohoto postupu přichází v úvahu zpravidla v těch případech, kdy již vedení trestního stíhání nenaplňuje účel a smysl trestního řízení s ohledem na postih pachatele v jiném řízení, čímž je mimo jiné realizována zásada hospodárnosti a ekonomie trestního řízení. Významné je, že postup podle § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu je možno užít pouze tehdy, neexistuje-li obligatorní důvod pro zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 trestního řádu, přičemž v tomto směru musí být věc také náležitě objasněna. Zastavení trestního stíhání podle uvedeného ustanovení přitom v obecné rovině nelze vyloučit ani tehdy, má-li být ukládán souhrnný trest za vícečinný souběh trestných činů, což je právě situace, která nastala v aktuálně projednávané trestní věci. Zastavení trestního stíhání se však v takovém případě uplatní jen, lze-li očekávat upuštění od uložení souhrnného trestu podle § 44 trestního zákoníku, popřípadě uložení souhrnného trestu, který by jen nepatrně převyšoval trest již uložený.⁵

6. Judikaturou uplatňovaný výklad § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu klade důraz na důsledné hodnocení trestné činnosti, jež je předmětem podané obžaloby,

⁴ Jednalo se o další věc, vedenou u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 40 T 5/2021, v níž zmíněný soud rozhodl taktéž o zastavení trestního stíhání obviněného Ing. V. H. podle § 231 odst. 1 trestního řádu za použití § 223 odst. 2 trestního řádu a z důvodu uvedeného v § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu, přičemž toto rozhodnutí bylo posléze neúspěšně napadeno stížností dozorového státního zástupce.

⁵ Srov. rozhodnutí publikovaná pod č. III/1964 a 48/1978 Sb. rozh. tr.

a to z hlediska jejího charakteru, četnosti a také povahy a závažnosti činu. Nelze pak vycházet pouze z odkazu na výši již pravomocně uloženého trestu, ale je nutno do těchto úvah zahrnout i možnou výši reálně hrozícího trestu za trestnou činnost, která má být teprve projednána, a poměr těchto trestů porovnat.⁶ Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi k uvedeným otázkám zastává názor, že k takovému závěru zásadně nepostačuje pouhé srovnání trestních sazeb u jednotlivých trestných činů, ale je vždy nezbytné porovnávat trest, který buď již byl, anebo by měl být z hledisek § 39 a násl. trestního zákoníku za jiný trestný čin uložen, ve vztahu k trestu, který lze podle stejných hledisek očekávat za čin, jehož se má zastavení trestního stíhání týkat. K výše uvedené zásadě současně přistupuje ještě další významné kritérium spočívající v tom, že při rozhodování o zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu musí být vedle uloženého nebo očekávaného trestu za jiný trestný čin přihlíženo také k povaze a závažnosti posuzovaného jednání, poměrům pachatele a jeho dosavadnímu způsobu života a v souvislosti s tím k účelu trestu. Rozhodnutí o zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu totiž nesmí být v rozporu s účelem trestního řízení tak, jak je vymezen v § 1 odst. 1 trestního řádu, podle kterého musí řízení působit k upevňování zákonnosti a k předcházení a zamezování trestné činnosti.⁷ Podstatné z hlediska úvah o využití naznačeného postupu je rovněž to, že trestní řád v § 172 odst. 2 písm. a) nehovoří o „podstatném navýšování již uloženého trestu“, ale hlediskem pro zastavení trestního stíhání je zde zjištění, že „trest, k němuž může trestní stíhání vést, je zcela bez významu vedle trestu, který pro jiný čin byl obviněnému již uložen nebo který ho podle očekávání postihne“.

7. Shora popsané podmínky ospravedlňující zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu však soudy řádně, zejména pak komplexně, nehodnotily, v důsledku čehož se jejich rozhodnutí ocitla mimo zákonný rámec.

8. V této souvislosti nelze přehlédnout, že trestná činnost obviněného Ing. V. H. nebyla podle zjištění soudů pouze příležitostná a neuvážená, nýbrž se jednalo o předem naplánované, pečlivě promyšlené a dohodnuté jednání vícero osob, jejichž pohnutkou byla ziskovost. Je zcela zjevné, že právě bez aktivní činnosti obviněného Ing. V. H., který za dohodnutou odměnu vyhotovoval hrubě zkreslené znalecké posudky, by žadatelé o úvěr nemohli být úspěšní a závažná majetková trestná činnost by páchána být nemohla. Je tedy evidentní, že jeho jednání bylo pro předmětnou trestnou činnost „hlavních pachatelů“, tedy žadatelů o úvěr, naprosto zásadní.

9. Pokud jde o předchozí odsouzení obviněného rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 14. 4. 2022 sp. zn. 49 T 6/2019 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 2. 2023 sp. zn. 3 To 98/2022, jímž soudy odůvodnily zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu, a tedy vyloučily možné navýšení trestu, tam byl obviněný pravomocně uznán vinným ze spáchání povahově shodných skutků s celkovou škodou přibližně 194 milionů Kč. Jeho jednání bylo Vrchním soudem v Praze kvalifikováno jako pokračující zločin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku, ve znění účinném do 31. 1. 2019, pokračující účastenství

⁶ Srov. NS 11/2002–T 282, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2011 sp. zn. 5 Tdo 800/2011, rozh. č. 36/1970 – I. Sb. rozh. tr., rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 524/03 a další.

⁷ Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2001 sp. zn. 3 Tz 68/2001 či usnesení téhož soudu ze dne 1. 11. 2017 sp. zn. 7 Tdo 1241/2017.

ve formě pomoci ke zločinu úvěrového podvodu podle § 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku k § 211 odst. 1, 6 písm. a) trestního zákoníku a další dvě účastenství ve formě pomoci ke zločinu úvěrového podvodu podle § 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku k § 211 odst. 1, 6 písm. a) trestního zákoníku. Byl-li přitom obviněnému za takto zvlášť závažnou trestnou činnost pravomocně uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 8 let, a to společně s peněžitým trestem ve výši 500.000 Kč a trestem zákazu činnosti na dobu 9 let, pak za situace, kdy je v nynějším trestním řízení stíhán pro další dva skutky⁸ s další souhrnnou škodou zhruba 58 milionů Kč a je podle § 211 odst. 6 trestního zákoníku ohrožen shodnou trestní sazbou odnětí svobody na 5 až 10 let, by pominutí tak vysoké škody a tím i trestněprávních následků pro obviněného bylo jeho zcela nedůvodným zvýhodněním a bylo by v rozporu se samotným účelem trestního řízení. Při respektování výměry dříve uloženého peněžitého trestu a rozsahu vymezení a délky trestu zákazu činnosti totiž v rámci úvah o souhrnném (respektive společném souhrnném) trestu nepochybně existoval zákonný rámec pro případné navýšení trestu odnětí svobody, aby byla adekvátně zohledněna zejména závažnost jednání obviněného a byla tak zachována kritéria účelu trestního řízení vyplývající z § 1 odst. 1 trestního řádu.

10. Na straně obviněného nepochybně existují jisté polehčující okolnosti, ty však z hlediska účelu trestu nelze nijak přeceňovat. Ve své podstatě se jedná především o jeho bezúhonnost, která však kritériem pro zastavení trestního stíhání z důvodu uvedeného v § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu sama o sobě být nemůže. Přirozeně není možno přehlédnout ani soudy akcentované zjištění, že obviněný řádně vykonává trest odnětí svobody, přičemž hodnocení jeho osoby je veskrze kladné. To by sice mohlo mít jistý význam z hlediska argumentu jeho možné nápravy, soudy však vedle toho nevzaly v potaz další podstatné zjištění, totiž že obviněný Ing. V. H. přes opakovaná pravomocná odsouzení trestnou činností zarputile popírá.⁹ Popření trestné činnosti je nepochybně jeho výsostným právem, nicméně právě uvedené zjištění svědčí o absenci kritického náhledu a do jisté míry boří závěr soudů o tom, že dosavadní řízení a předchozí odsouzení je dostačující, přispělo k nápravě a resocializaci obviněného a další trestání jeho osoby je neúčelné.

11. Naproti tomu právě množství skutků a zločinů, za které měl být obviněnému v případě vícečinného souběhu ukládán souhrnný (respektive společný souhrnný) trest, jejich závažnost, způsob provedení a pohnutka obviněného, jakož i výše škody ve svém souhrnu přesahující 252 milionů Kč¹⁰ svědčí o tom, že závěr soudů o neúčelnosti trestního stíhání je nesprávný. I kdyby byl ukládán trest odnětí svobody v rámci zákonné trestní sazby 5 až 10 let, v případě dosud uloženého nepodmíněného trestu odnětí svobody v trvání 8 let by se jednalo o trest pouze mírně nad její polovinou a zjevně by tak existoval prostor pro úvahy o uložení trestu ve výměře vyšší. Obviněný totiž z hlediska závažnosti a rozsahu trestné činnosti učinil v podstatě vše pro to, aby mu byl ukládán trest odnětí svobody při horní hranici trestní sazby, přičemž ani případné navýšení kupříkladu o 1 rok nelze označit za „zcela

⁸ V souhrnu s věcí vedenou Městským soudem v Praze pod sp. zn. 49 T 6/2019 se tedy – pokud jde o účastenství na úvěrových podvodech – jednalo o vícečinný souběh.

⁹ V této trestní věci viz např. strany 11 a 12 rozsudku Městského soudu v Praze sp. zn. 10 T 6/2019, jímž bylo rozhodováno o trestné činnosti spoluobviněných Ing. D. Š., MBA, a P. K.

¹⁰ Míňeno v souhrnu této trestní věci a trestní věci vedené pod sp. zn. 49 T 6/2019.

bezvýznamné“ v porovnání s trestem, který mu již byl uložen. Na opodstatněnosti takového případného navýšení přitom nemohou nic změnit ani současně uložený peněžitý trest či trest zákazu činnosti.¹¹

12. Nadto nelze nezmínit ustanovení § 43 odst. 1 věty první za středníkem trestního zákoníku, které dává soudu možnost v případě vícečinného souběhu většího počtu trestných činů uložit trest odnětí svobody v rámci trestní sazby, jejíž horní hranice se zvyšuje o jednu třetinu a dolní hranice zůstává nezměněná. Toto zpřísnění se vztahuje pouze na trest odnětí svobody, není obligatorní a záleží tedy na úvaze soudu, zda dané možnosti využije či nikoli. Trestní zákoník blíže neurčuje, kdy je takový postup namístě, přičemž soud by měl této možnosti využít tehdy, pokud ani postih trestem odnětí svobody uloženým u horní hranice trestní sazby nejprísněji trestného ze sbíhajících se trestných činů a případně zpřísněným dalším trestem nevystihne dostatečně závažnost spáchané trestné činnosti v celém jejím rozsahu. Zmíněné ustanovení tedy dává soudu pouze možnost, aby v takovém případě daného postupu užil.

13. V posuzované trestní věci by při kvalifikaci zjištěného jednání obviněného Ing. V. H. jako zločinu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku, ve znění účinném do 31. 1. 2019, a dvou účastenství ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku na zločinech úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 6 písm. a) trestního zákoníku¹² v souhrnu s povahově shodnou trestnou činností, o které již bylo pravomocně rozhodnuto rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 14. 4. 2022 sp. zn. 49 T 6/2019, ve znění rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 2. 2023 sp. zn. 3 To 98/2022, byl obviněnému ukládán společný souhrnný trest za vícečinný souběh většího počtu zločinů. Výše škody, v souhrnu přesahující 252 milionů Kč, ve spojení se způsobem provedení trestných činů a jejich pohnutkou, zakládající vysokou závažnost jednání obviněného, by nepochybně legitimní úvahy o možném postupu soudů podle § 43 odst. 1 věty první za středníkem trestního zákoníku odůvodňovala. Nelze samozřejmě předjímat, zda by soud této možnosti využil, přičemž její neužití by mu ani v dovolacím řízení vytýkat nešlo. Uvedené nicméně bylo na tomto místě zmíněno právě proto, že soud by díky případné aplikaci daného ustanovení nepochybně měl prostor pro adekvátní zohlednění vysoce společensky závažného jednání obviněného spáchaného ve vícečinném souběhu více trestných činů.

14. V tomto směru přitom nemůže obstát ani konstatování Vrchního soudu v Praze obsažené v odstavci 42. odůvodnění jeho usnesení sp. zn. 10 To 66/2023, podle kterého tato zpřísněná trestní sazba dosud u žádného z pachatelů nebyla použita,

¹¹ V této souvislosti bylo zjištěno, že obviněný již přinejmenším podstatnou část peněžitého trestu uhradil (respektive na tento trest byly převedeny odblokované peněžní prostředky původně zajištěné v přípravném řízení) a ke dni 20. 7. 2023 zbývalo doplatit pouze 95.622,26 Kč (uvedené vyplývá např. z usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 7. 2023 č. j. 3 To 45/2023-3563). Případnému navýšení konkrétně trestu odnětí svobody by tak v zásadě nebránil ani § 68 odst. 3 trestního zákoníku.

¹² V případě trestného činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku, ve znění účinném do 31. 1. 2019, nelze vyloučit, že ve vztahu k již odsouzené trestné činnosti by se jednalo o pokračování ve smyslu § 116 trestního zákoníku. V případě účastenství (pomoci) na zločinech úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 6 písm. a) trestního zákoníku by však již o pokračování jít nemohlo (viz např. rozhodnutí č. 61/1994 Sb. rozh. tr., č. 49/2009 Sb. rozh. tr. a další).

příčemž uvedené ustanovení by mělo být aplikováno pouze u recidivistů, u nichž je možnost nápravy značně oslabena.¹³ Zákon žádnou takovou podmínku nestanoví, přičemž v dané souvislosti nelze přehlížet právě shora zmiňovanou vysokou závažnost zločinů spáchaných obviněným Ing. V. H. Už vůbec pak nemůže být kritériem neužití takto zpřísněné trestní sazby argument, že podobného postupu dosud v probíhajících řízeních u žádného pachatele užito nebylo. Lze pak jen doplnit, že pokud by soudy po řádném a komplexním vyhodnocení závažnosti veškeré trestné činnosti obviněného, za kterou by měl být ukládán souhrnný (respektive společný souhrnný) trest, dospěly k závěru o důvodnosti zpřísnění horní hranice trestní sazby postupem podle § 43 odst. 1 věty první za středníkem trestního zákoníku, bylo by namíste ukládat trest odnětí svobody v rámci trestní sazby na 5 let až 13 let a 4 měsíce. Za takové situace by se v případě nepodmíněného trestu odnětí svobody ve výši 8 let jednalo o trest uložený pouze v dolní polovině této trestní sazby.

15. Pro dokreslení celé věci je třeba zmínit ještě tu podstatnou skutečnost, že veškerá trestná činnost obviněného Ing. V. H. není a nebyla projednávána v jednom řízení. Na jeho osobu bylo dosud Vrchním státním zastupitelstvím v Praze podáno celkem 19 obžalob pro obdobnou úmyslnou trestnou činnost týkající se účelově vyhotovovaných hrubě zkreslených znaleckých posudků, kterými měl záměrně nadhodnocovat zástavy, zpravidla zemědělské pozemky sloužící k zajištění úvěrů podvodně vylákaných od poškozeného Metropolitního spořitelního družstva (dále jen „MSD“).¹⁴ Takto měl vyhotovit desítky účelových posudků, jimiž se měl podílet na enormní škodě způsobené MSD, která měla ve svém souhrnu přesáhnout 1,5 miliardy Kč, čímž se měl také on rozhodným způsobem zapojit do tunelování MSD a měl tak být jedním ze strůjců jeho pádu. Trestní řízení v kauze týkající se jednotlivých žadatelů o úvěry u MSD započalo v roce 2016, přičemž v jeho rámci bylo prověřováno zhruba 250 poskytnutých úvěrů a do současnosti bylo podáno více než 50 obžalob na více než 120 osob. S ohledem na rozsah věci a množství „hlavních pachatelů“, tedy žadatelů o úvěr, přitom reálně nepřicházelo v úvahu všechny skutky obviněného Ing. V. H. projednávat souhrnně v jednom řízení. Právě to bylo důvodem, pro který jsou některé z nich projednávány odděleně, v samostatných řízeních. V menší části jeho trestních věcí bylo pravomocně rozhodnuto o vině a trestu, přičemž výsledkem byl právě společný souhrnný trest pravomocně uložený rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 14. 4. 2022 sp. zn. 49 T 6/2019 ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 2. 2023 sp. zn. 3 To 98/2022. O několika obžalobách dosud rozhodnuto nebylo a o další části soudy rozhodly právě postupem podle § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu.

16. Jistě nelze předjímat postup soudů, které rozhodují či budou rozhodovat o dalších skutcích a trestných činech obviněného (což ani není a nemůže být předmětem tohoto dovolání). Nicméně pokud by v nyní projednávané věci byl

¹³ Vrchní soud v Praze v tomto odstavci odůvodnění svého usnesení sp. zn. 10 To 66/2023 odcitoval příslušné pasáže z předchozího rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 5 To 48/2023, který rozhodoval v obdobné věci ohledně téhož obviněného. S úvahami zde uvedenými se přitom beze zbytku ztotožnil. Zmíněná pasáž zpochybňující možnost aplikace § 43 odst. 1 věty první za středníkem trestního zákoníku je přitom v části zvýrazněné kurzívou označena bodem 25.

¹⁴ Na Vrchním státním zastupitelství v Praze se jedná o věci vedené pod sp. zn. VZV 69/2018, VZV 64/2018, VZV 31/2019, VZV 10/2019, VZV 28/2020, VZV 56/2018, VZV 54/2018, VZV 47/2018, VZV 43/2018, VZV 37/2018, VZV 29/2018, VZV 25/2018, VZV 24/2018, VZV 43/2017, VZV 18/2018, VZV 38/2018, VZV 46/2018, VZV 39/2018, VZV 41/2019.

akceptován postup nalézacího soudu v tom smyslu, že obviněnému pravomocně uložený společný souhrnný trest, konkrétně trest odnětí svobody ve výměře 8 let, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou, peněžitý trest ve výměře 500.000 Kč a trest zákazu činnosti v trvání 9 let, za podíl na způsobení škody přesahující 252 milionů Kč¹⁵ je dostačující a není třeba mu již tento trest navyšovat, pak by v případě totožného postupu soudů v dalších věcech tohoto obviněného zůstalo nepotrestáno velké množství skutků a trestných činů se souhrnnou škodou významně přesahující 1 miliardu Kč.¹⁶ V případě akceptace nyní napadeného usnesení Vrchního soudu v Praze a tím i usnesení Městského soudu v Praze o zastavení trestního stíhání obviněného Ing. V. H. přitom nelze reálně vyloučit, že Městský soud v Praze rozhodující i v dalších trestních věcech tohoto obviněného trestní stíhání jeho osoby zastaví ze stejného důvodu a se shodnými argumenty.

17. Naznačená úvaha by se mohla na první pohled jevit jako spekulativní či předčasná, přičemž jako taková byla odmítnuta rovněž stížnostním vrchním soudem.¹⁷ V reakci na toto jeho odmítnutí je ale současně třeba připomenout, že sám Vrchní soud v Praze v rámci odůvodnění svého rozsudku ze dne 10. 2. 2023 sp. zn. 3 To 98/2022¹⁸ akcentoval, že „*Vrchní soud v Praze je přesvědčen, že nejen v projednávané trestní věci, ale i v dalších navazujících trestních věcech, v nichž přichází v úvahu posouzení jednání obžalovaného jako dílčího útoku pokračujícího skutku, pro který byl v této věci odsuzován, již není s ohledem na veškeré okolnosti případu další prostor pro navyšování trestu odnětí svobody, ale ani i dalších trestů a otvírá se tak v navazujících trestních věcech zákonná možnost postupu podle § 44 tr. zákoníku, či § 45 odst. 2 tr. zákoníku ve spojení s § 44 tr. zákoníku, nebo podle § 223 odst. 2 tr. řádu*“. Vrchní soud v Praze tedy již v tomto svém rozhodnutí naznačil postup, kterého se soudy posléze rozhodující v trestních věcech obviněného Ing. V. H. – tuto trestní věc nevyjímaje – drží a trestní stíhání obviněného s odkazem na totožný důvod zastavují.¹⁹

18. Právě uvedené je zde zmiňováno spíše pro dokreslení celé věci, neboť z pohledu tohoto dovolání je podstatné, že vadným a učiněným v rozporu se zákonem bylo shledáno právě zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu, o kterém bylo pravomocně rozhodnuto usnesením Městského soudu v Praze ze dne 3. 7. 2023 sp. zn. 10 T 10/2021 ve spojení s usnesením Vrchního soudu

¹⁵ Míněno v souhrnu této trestní věci a trestní věci vedené pod sp. zn. 49 T 6/2019.

¹⁶ To platí samozřejmě za nezbytného předpokladu prokázání viny, respektive v situaci, kdy by soud dospěl k závěru, že se skutek stal, je trestným činem a dopustil se ho trestně odpovědný obviněný, přičemž trestnost činu nezanikla. Ostatně jak bylo v tomto dovolání zmíněno výše, postup podle § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu lze užít jen, neexistuje-li obligatorní důvod pro zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 trestního řádu, přičemž v tomto směru musí být věc také náležitě objasněna.

¹⁷ Viz odstavce 41. a 42. (v něm je pak podstatná tímto soudem citovaná pasáž odstavce 24. usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 5 To 48/2023) odůvodnění napadeného usnesení ze dne 3. 10. 2023 sp. zn. 10 To 66/2023.

¹⁸ Jedná se o onen rozsudek, jímž byl obviněný pravomocně odsouzen k trestům, jimiž soudy v aktuálně projednávané trestní věci odůvodnily zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu.

¹⁹ Namátkou viz např. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 4. 2023 sp. zn. 49 T 12/2022, ze dne 5. 6. 2023 sp. zn. 41 T 9/2020, ze dne 14. 6. 2023 sp. zn. 40 T 5/2021, ze dne 3. 7. 2023 sp. zn. 10 T 3/2022, ze dne 19. 7. 2023 sp. zn. 47 T 11/2022, ze dne 17. 8. 2023 sp. zn. 48 T 2/2021 a další.

v Praze ze dne 3. 10. 2023 sp. zn. 10 To 66/2023. Správnost a zákonnost jiných rozhodnutí o zastavení trestního stíhání, k nimž bylo či případně bude přistoupeno ze stejného důvodu, konkrétně tímto dovoláním nijak rozporována není.²⁰ Ostatně s ohledem na rozsah trestné činnosti obviněného projednávané ve více trestních věcech pravděpodobně v budoucnu nastane situace, kdy bude namístě označit postup soudu podle § 44 trestního zákoníku či podle § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu za opodstatněný. V aktuálně projednávané trestní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 10 T 10/2021 a Vrchního soudu v Praze pod sp. zn. 10 To 66/2023 tomu tak ale nebylo.

19. Toliko na okraj lze doplnit, že zcela bezpředmětným by bylo rovněž případné ospravedlňování zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu potřebou respektu k zásadě hospodárnosti a ekonomie řízení, která je mimo jiné realizována právě i tímto postupem. Je totiž zřejmé, že k vyloučení věci obviněného Ing. V. H. ze společného řízení bylo přistoupeno až po skončení dokazování, a to pouze z důvodu vyčkání právní moci předchozího rozhodnutí. Stejně tak nemůže být argumentem pro případné zastavení trestního stíhání z uvedeného důvodu ani délka probíhajícího trestního řízení. Velmi rozsáhlá trestná činnost obviněného sice byla páchána v roce 2012, nicméně již v roce 2016 byly zahájeny úkony trestního řízení, v roce 2018 bylo zahájeno trestní stíhání jeho osoby a v roce 2019 na něj byly podány obžaloby. Délka trestního řízení tedy s ohledem na složitost projednávání věcí více obviněných nemůže být hodnocena jako nepřiměřená.

20. Vzhledem ke shora uvedenému je tedy namístě konstatovat, že Městský soud v Praze neměl dány zákonné podmínky pro zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu. Potřeba naplnění účelu trestního řízení, jakož i rozsah a závažnost trestné činnosti obviněného totiž vylučovaly závěr, že případně ukládaný souhrnný (respektive společný souhrnný) trest by byl shodný či jen nepatrně přísnější než trest, který mu již byl za sbíhající se trestnou činností uložen. Své rozhodnutí tudíž Městský soud v Praze zatížil vadou naplňující dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. f) trestního řádu. Zamítl-li pak Vrchní soud v Praze přes existenci uvedených nedostatků stížnost státního zástupce jako nedůvodnou, byl naplněn taktéž dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) trestního řádu v jeho druhé variantě.

S ohledem na popsané skutečnosti

navrhuji,

aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání, k jehož konání může přistoupit podle § 265r odst. 1 písm. b) trestního řádu

1. podle § 265k odst. 1, 2 trestního řádu za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 trestního řádu zrušil napadené usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 10. 2023 sp. zn. 10 To 66/2023, jemu předcházející usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 7. 2023 sp. zn. 10 T 10/2021, jakož i všechna další rozhodnutí

²⁰ V nedávné minulosti již nicméně bylo nejvyšším státním zástupcem podáno v neprospěch obviněného Ing. V. H. dovolání pod sp. zn. 2 NZO 5008/2023. Tato věc je u Nejvyššího soudu vedena pod sp. zn. 6 Tdo 914/2023. Další dovolání nejvyššího státního zástupce v neprospěch tohoto obviněného pak bylo podáno dne 12. 12. 2023 pod sp. zn. 2 NZO 5011/2023.

na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,

2. a dále postupoval podle § 265l odst. 1 trestního řádu a přikázal Městskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Pokud by Nejvyšší soud shledal, že v posuzované věci je nutno rozhodnout jiným než navrhovaným způsobem, vyjadřuji i pro tento případ souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. c) trestního řádu].

Brno 20. prosince 2023

JUDr. Igor Stříž
nejvyšší státní zástupce